

Podarcis liolepis

Sargantana íbero-provençal, sargantana catalana.

Masclle adult de sargantana íbero-provençal.

Distribució i hàbitat

Es distribueix pel nord-est de la Península Ibèrica. El límit de distribució es situa al centre de la província de València, Navarra i Castella Lleó i al sud de França fins al riu Roine. A Catalunya ocupa gairebé tot el territori amb l'excepció de les àrees més elevades dels Pirineus, on es reemplaçada ecològicament per *Podarcis muralis*. Al Montseny, l'espècie es troba en tot el massís, i es rarifica força a les parts més elevades i als vessants nord i est.

Fonamentalment *Podarcis liolepis* és una espècie adaptada a viure en superfícies rocoses, raó per la qual habita ambients oberts amb aquest substrat, com prats, marges de conreus, boscos i camins, rocams i tarteres. Més rarament habita talussos de terra força verticals sense vegetació. En tractar-se d'una espècie força termòfila, les masses forestals denses constitueixen un hà-

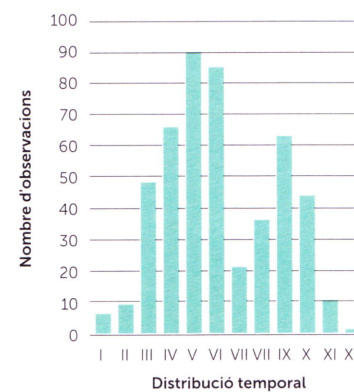
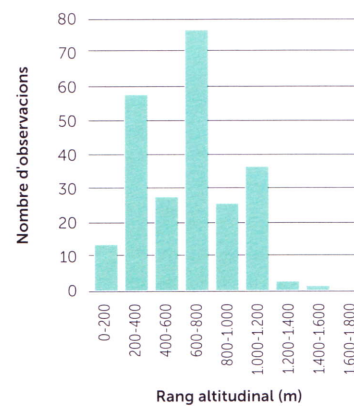
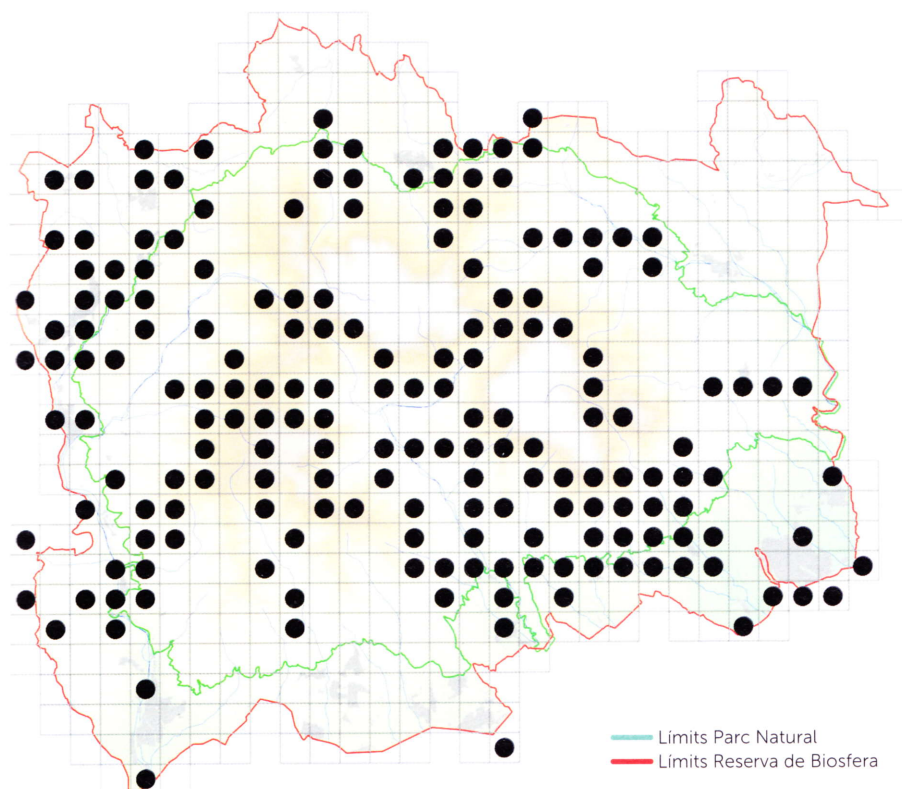
bitat desfavorable, si bé la presència de pistes forestals, tallafocs, línies elèctriques i construccions humanes fa possible que hi sigui present.

Morfologia

És un saure de mida corporal petita que no supera els 70 mm de longitud del cos i els 160 mm de longitud total. El cap és curt i triangular en vista superior. El cos té un aspecte delicat, gràcil i aplanat, amb extremitats ben desenvolupades i pentadàctils. La cua és fina i cilíndrica i té una longitud que supera lleugerament la del cos. El cap presenta plaques ben diferenciades, com també al ventre, mentre que a la resta del cos hi ha petites escates llises i granulars. Tant les proporcions com la coloració corporal són sexualment dimòrfiques. Els mascles presenten un cap comparativament més gros

Mascle adult de sargantana iberoprovençal.

Còpula de sargantana ibero-provençal.

Femella gràvida de sargantana ibero-provençal en posició d'assejament.

Masclle adult de *Podarcis liolepis*.

i un cos més curt que les femelles. El dors presenta un disseny que va des d'un fi puntejat irregular a un reticulat poc contrastat de tonalitats fosques sobre un fons bru clar o bru gris. En el cas de les femelles, el dors és uniforme o amb taques molt poc desenvolupades, però bé que de vegades pot aparèixer una filera de taques formant una línia vertebral. A cada marge del dors hi pot aparèixer una línia dorsolateral blanquinosa més o menys contínua que està més marcada en les femelles que en els mascles. Les femelles presenten sempre als costats també una franja de color bru fosc. En el cas dels mascles hi poden aparèixer ocells de color blau. La part inferior del cap pot presentar un puntejat fi, però mai un reticulat o tacat fosc com *Podarcis muralis*. El ventre és de color gris clar, i a vegades els mascles presenten la gola de color salmó ataronjat, mentre que en el cas de les femelles la pigmentació és com a molt groguenca. Els joves són semblants a les femelles, tant pel que fa a coloració com a proporcions corporals.

Biologia, ecologia i etologia

Es tracta d'un saure diürn, heliòfil i de moviments ràpids, capaç d'enfilar-se per superfícies verticals i que s'amaga en esquerdes, forats o sota les roques. Sempre que les temperatures siguin les adequades pot estar actiu tot l'any, especialment a baixa altitud. El període d'activitat anual normalment va des de finals de febrer fins a novembre. L'espècie utilitza la seva exposició directa al sol per termoregular-se quan les temperatures són baixes, amb l'ús alternatiu de l'ombra quan són eleva-

des. *Podarcis liolepis* és ovípara i presenta un període reproductor primaverall que es pot perllongar fins a inicis d'estiu donat que la femella és capaç d'efectuar fins a dues postes anuals d'un a sis ous. L'eclosió dels ous es produeix a finals de la primavera i a finals d'estiu. S'alimenta cercant activament invertebrats en funció de la disponibilitat i mida en relació a la de la seva grandària.

Conservació

En general, la seva distribució geogràfica és molt àmplia i, donat que aprofita les construccions humanes com a hàbitat, és una espècie adaptable a la humanització dels ecosistemes. Per aquesta raó no cal témer per la seva conservació al Montseny i les àrees veïnes. No obstant, hi ha algunes problemàtiques que poden afectar algunes poblacions concretes, com per exemple, la depredació per gats o els atropellaments. A les zones on hi ha una població abundant de gats de carrer pràcticament desapareixen les sargantanes per pressió de depredació. En un estudi realitzat sobre l'impacte dels atropellaments a la carretera BV5114 de Campins a Santa Fe del Montseny, el 55,6% dels rèptils atropellats van ser sargantanes del gènere *Podarcis* (52% *P. liolepis* i 48% *P. muralis*). En un àmbit més ampli, sembla que el creixement de les masses forestals i l'abandonament de les pràctiques tradicionals agroramaderes ha reduït la seva distribució respecte del passat. Un altre factor potencialment desfavorable pot ser l'expansió altitudinal de *Tarentola mauritanica*, espècie competidora de mida corporal superior i més èxit en els ambients humanitzats.